

משנה - חולין - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ז](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#)

[פרק ח](#)

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ט

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

פרק י

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק יא

[משנה א](#) [משנה ב](#)

פרק יב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

א

פרק

פרק א - משנה א

[א] דוֹדַאי לֹא אֶתָּא לְאַשְׁמְעִינָן אֶלְּא אִמַּאי דְּמַרְבִּינָן. דְּבָמִי דְּפָשִׁיטָא לָן שְׁשׁוּחִט, מַאי אֶתִּי לְמִימְרָא, קָרָא כְּתִיב וְזָבַחְתָּ: **[ב]** הִנְהוּ דְּכָתַב בְּרִישׁ פְּרָק ב' דְּהִלְכְתָּא גְּמִירִי לְהוּ: **[ג]** לְשׁוֹן עֵיפּוֹת וְחִלְשׁוֹת הֶלֶב, שְׂאִין יְכוּל לְרֵאוֹת מִפֶּת חֶרֶב וְסָפִין אֶפְלוּ בְּבִהְמָה. כְּמוֹ וְתִתְעַלְפְּנָה הַבְּתוּלֹת [עֲמוּס ח]. רְשׁ"י: **[ד]** וּמִיָּהוּ אֲדִידָהוּ נְמִי קָאִי, דְּדוֹקָא בְּדִיעָבֵד מְכַשְׁרִין שְׁחִיטָתוֹ, אֲבָל לְכַתְחַלָּה לֹא אֶפְלוּ בְּאַחֲרִים עוֹמְדִים עַל גְּבִיהֶם. הַר"ן. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ה]** רְשׁ"י. וּמְסִים הַר"ן, שְׂאִין שְׁחִיטָה אֶלְּא בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל נְכָרִי כִּיּוֹן דְּלָאוּ בְּתוֹרַת שְׁחִיטָה הוּא, כְּשֶׁשְׁחָטָה הוּא לָהּ כְּמַתָּה מֵאֲלִיָּהּ. הַר"ן. וּבְבִית יוֹסֵף בְּשֵׁם ר"י, מְשׁוּם דְּכְתִיב וְזָבַחְתָּ וְאָכַלְתָּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא בֵּר זְבִיחָה אֶכֶל מִזְבַּחוֹ. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו]** כְּלוּמַר כְּתִקְרַבְתָּ עֲבוּדָה זָרָה

דְּאִסוּרָה בַּהֲנָאָה, כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָק ב' דְּעִבּוּדָה זָרָה: {ז} וְזֶה לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם, לְפִי שְׁעוּבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה חֲלוּקִים לְשְׁנֵי חֲלָקִים, הָאֶחָד מֵהוּן הַיּוֹדְעִין לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ, רְצוּנוֹ לומר לְהַבִּיט אֶל הַמְּזֻלוֹת הַצּוֹמְחִים לְצַרְדָּה מְלֹאכְתָם, וְלַהוֹרִיד הַרוֹחֲנִיּוֹת בָּהוֹן וְשָׁאֵר אוֹתָן שְׁטִיּוֹת הַמְּטַנְפִים הַשֶּׁכֶל כּו'. וְהַחֲלֵק הַשְּׁנִי, הוּן הָעוֹבְדִים לְאוֹתָן הַצּוֹרוֹת הַיְדוּעוֹת כְּפִי מַה שֶּׁלְּמַדּוּ מִחֲכָמֵיהֶם בְּלִבָּד. וְכֵן הִסּוּ רַב עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה. וְהַחֲלֵק הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן עָלָיו אָמְרוּ חֲכָמִים ז"ל בְּלִשׁוֹן הַזֶּה, נִכְרִים שֶׁבְּחוּץ לְאֶרֶץ לְאוֹ עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה אֵלֶּא מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּיְדֵיהֶם. הֶרְמֵב"ם: {ח} וְכִרְבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא דְתַנְיָא כּו' מִנִּין לְתַקְרַבַת עִבּוּדָה זָרָה שֶׁהִיא מְטַמְּאָה בְּאֵהָל, שֶׁנֶּאֱמַר [וַתְּהַלִּים קו] וַיִּצְמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי יִתְיָם, מַה מֵת מְטַמְּא בְּאֵהָל אִף תַּקְרַבַת עִבּוּדָה זָרָה מְטַמְּאָה בְּאֵהָל. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ט} דְּאֵלוּ בְּמִזִּיד, לֹא יֵאָכֵל עוֹלָמִית. כְּדֹא שֶׁכָּחַן בְּמִבְשֵׁל בְּשַׁבַּת בְּמִזִּיד בְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָק ב' דְּתַרוּמוֹת, וּבְפָרוֹשׁ הֶר"ב שֶׁס, דְּלֶאֱחָרִים מִתֵּר לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. וְכֵן כְּתָבוּ הֶרְמֵב"ם וְהַטּוֹר. וְלְכַאוּרָה בְּשַׁחֲיטָה נִמְי דִּינָא הֲכִי. וּמְכַל מְקוֹם מִתְנִיתִין לֹא מִתּוֹקְמָא בְּמִזִּיד, דְּשַׁחֲיטְתוֹ כְּשֶׁרָה קִתְנֵי לֹא שֶׁנָּא לוֹ וְלֹא שֶׁנָּא לְאַחֲרִים כּו'. וְכִי תִימָא אֲמַאי כְּשֶׁר לְאַחֲרִים הָא הוּי מְחַלֵּל שַׁבַּת, דְּפָרַשׁ הֶר"ב בְּמִשְׁנֵה דְלִקְמוֹן דְּשַׁחֲיטְתוֹ פְּסוּלָה, יֵשׁ לומר דְּלִקְמוֹן מִיָּרִי בְּפִרְהֶסְיָא וְהִכָּא בְּצִנְעָא. וְעוֹד יֵשׁ לומר דְּמִשׁוּם פְּעַם אַחַת לֹא חָשִׁיב מוּמָר. תּוֹסְפוֹת. אֲבָל בְּהֶרְמֵב"ם וְהַטּוֹר מְשַׁמַּע דְּבְּמִזִּיד אֲסוּר אִף לְאַחֲרִים. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {י} גְּמָרָא, מַאי טַעְמָא, כִּיּוֹן דָּאִי אֲפִשֵׁר לְכַזִּית בְּשֶׁר בְּלֹא שַׁחֲיטָה, אֲדַעְתָּא דְּחוּלָה קָא שְׁחַט. פֶּרַשׁ רִשְׁ"י, וְלִיכָּא לְמַגְזֵר שְׁמָא יִרְבֵּה בְּשַׁחֲיטָה בְּשֶׁבִיל בְּרִיא, דְּהָא מִשׁוּם הָהוּא זִית דְּחוּלָה בְּעֵי לְמִשְׁחָט כְּלָה: {יא} בְּנִפְשׁוֹ. בְּשַׁבַּת סְקִילָה. וּבִיּוֹם הַכְּפּוּרִים כְּרַת. הֶר"ן:

פרק א - משנה ב

{יב} מִשׁוּם צוֹר אֲצִטְרִיךְ לְאוֹקְמִיָה הֲכִי. אֲבָל קִנְהָ הוּהּ מְצִי לְמִימַר דְּמִיָּרִי בְּקִנְהָ שְׁאִינוּ גְּדַל בְּאֶגְס כְּדְלִקְמוֹן. תּוֹסְפוֹת: {יג} בְּגְמָרָא יְלָפִינָן מְקָרָא דְּשַׁחֲיטָה בְּתֵלוּשׁ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {יד} שְׁאֲמְרוּ מוּמָר לְעִבּוּדָה זָרָה מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה. הֶרְמֵב"ם: {טו} לְפִי שֶׁעָקַר בְּיַדְנוּ גַם כֵּן הַמְּחַלֵּל שַׁבַּת בְּפִרְהֶסְיָא הִרִי הוּא כְּעוֹבֵד עִבּוּדָה זָרָה לְכָל דְּבָרָיו. הֶרְמֵב"ם: {טז} דְּשַׁחֲיטְתוֹ פְּסוּלָה, כְּדַתְנָן פְּרָק ב' מִשְׁנֵה ח': {יז} לְשׁוֹן רִשְׁ"י אִף עַל גַּב דְּתַנְנָן בְּפָרַק ב' מִשְׁנֵה ט' אִין שׁוֹחֲטִין לְתוֹדָ יָמִים, בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה שְׂרִי דְּמוֹכְחָא מְלַתָּא דְּלִנְקָר כּו': {יח} דְּאֵלוּ אֶחָד לֹא מְקָרִי מְחַבֵּר בְּמַה שֶׁהוּא בְּלַחֲי, דְּלַחֲי הוּי כְּבִית יָד. הֶרְמֵב"ם: {יט} בְּמַחְבֵּרֵת לַגּוֹף הוּא. דְּאֵלוּ לָיִד וְהִיד תְּלוּשָׁה מִן הַגּוֹף, לֹא מְקָרִי מְחַבֵּר. כְּמוֹ שֶׁן בְּלַחֲי:

פרק א - משנה ג

[כ] והא דקרי לה טבעת סתמא, משום דאין בכל הקנה טבעת גמורה אלא היא. שאין שלמות, אלא רצועת בשר מהלכת לארכו של קנה ומחברת ראשי הטבעות. רש"י: **[כא]** והינו דבסמוך פרש מלא חוט השערה. ומה שחסר בזה גלה בזה:

פרק א - משנה ד

[כב] והר"ן פתב, דמצות שחיטה לכתחלה באמצע צואר הוא. דמן הצדדים איכא למיחש שמה תשבר מפרקת קדם שחיטת הסימנין. ותו, כיון דשחיטה בסימנין היא, כי שחיט מן הצדדין וחוטף מן המפרקת איכא צער בעלי חיים. לפיכך נראה, דדיעבד הוא דשחיטתו כשרה, אבל לכתחלה מצוה לשחט מן אמצע הצואר. ועין תוספות יום טוב: **[כג]** פדכתיב [ירמיה ב] כי פנו אלי ערף. ולא פנים. גמרא: **[כד]** פסול כו'. מפרש בגמרא דאתא למעוטי מחזיר סימנים לאחורי הערף, דפסול במליקה. וכתב רש"י ואידי דתני [רישא] פשר בשחיטה כו', תני נמי [סיפא] פשר במליקה כו'. ועין תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ו

[כה] דכתיב הערופה, משמע זו ערופה ואין אחרת ערופה. וכתב וערפו העגלה, שנה עליה הכתוב לעב. גמרא: **[כו]** דתנו רבנן זאת אשר ללויים, זאת ללויים ואין אחרת ללויים. יכול יהיו הפהנים פסולים בשנים כו', תלמוד לומר אשר ללויים ולא אשר לפהנים: **[כז]** שיתקלקל קולו מרב הזקנה. ויראה לי שאינו נפסל אלא לומר שירה, אבל יהיה מן השוערים. הרמב"ם. ובגמרא, מאי קרא, ויהי כאחד למחצרים ולמשררים להשמיע קול אחד [דברי הימים ב ה]. פרש רש"י ויהי כאחד, אפלו זקנים במשמע. קול אחד, שצריכים לבסס את קולם שיהא נראה קול אחד: **[כח]** טהור בכלי חרס כו'. לפי שנתאמר בכלי חרס תוכו, תוכו של זה ולא תוכו של אחר,

וְנֹאמֵר וְכֹל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו, אֵיזָהוּ כְּלֵי שְׁטֵמָא קוֹדְמַת לְפִתְחוֹ [שְׁטֵמָא מְשָׁכִים וּמְמַהֵר לְבָא דְרַךְ פְּתוּחֵי] זֶה כְּלֵי חֶרֶס, וְכֵי אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו הוּא דְטֵמָא, הָא יֵשׁ צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טְהוֹר, אֲלֵמָא לֹא נְטֵמָא מְגַבּוּ. וּמְדַכְתִּיב בֵּיהּ טֵמָא הוּא, הָאִי הוּא דְכֵי אֵין צְמִיד כּוֹי טֵמָא הָא יֵשׁ כּוֹי טְהוֹר, הָא כָּל הַכְּלִים בֵּין שְׁיֵשׁ כּוֹי בֵּין שְׁאִין כּוֹי טֵמָאִין. גְּמָרָא:

פרק א - משנה ז

[כט] כְּלוּמַר דְּבִפְרָק ה' דְּמַעֲשָׂרוֹת מְשָׁנָה ו' תֵּנִן הַמֵּתֵמֵד וְנָתַן מִים בְּמִדָּה וּמִצָּא כְּדֵי מִדְתּוֹ פְּטוֹר וְרַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב. מִצָּא יוֹתֵר עַל כְּדֵי מִדְתּוֹ מוֹצִיא עָלָיו כּוֹי. וּמִפְּרֵשׁ הַר"ב הֵתֵם וְהוּא דְרַמִּי תִלְתָּא וְאֲשַׁכַּח אַרְבַּעַה. וְצָרִיךְ לֹמַר דְּפְלוּגְתֵיהוּ בְּשֵׁלָא הַחֲמִיץ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ל]** וְכֵן פֵּרֵשׁ רַש"י. וְתִימָה, דְּלֹא נִקְטִי כְּתֵנָא קָמָא דְרַבִּי מֵאִיר פְּרָק קָמָא דְשְׁקָלִים מְשָׁנָה ו' דְּלֹא מְחַיֵּב אֲלֵא בְּקִלְבוֹן אַחַד:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

[א] דְּלִכְתַּחֲלָה הִצְרִיכוּהוּ רַבָּנָן תְּרוּוֹיְהוּ מְשׁוּם הִרְחָקָה לְעֵבְרָה דְּלֵמָא לֹא אֲתִי לְמַעַבְד רַבָּא דְחַד. רַש"י: **[ב]** דְּלֵאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה כָּלִל נִינְהוּ, מְשׁוּם דְּכְתִיב אֲסַפָּה דִידְהוּ בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה דְאַחֲרֵינִי, כְּדַכְתִּיב [בְּמִדְבַר יא] הִצֵּאן וּבְקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם, וּמִדְשָׁנֵי קָרָא בְּדַבּוּרִיהָ וְכָתַב בָּהּ אֲסַפָּה, שְׁמַע מִנָּה דְּוָקָא הוּא. גְּמָרָא: **[ג]** לָאוּ מְקָרָא יְלִיף. אֲלֵא כְּלוּמַר עַל הַלְכוֹת שְׁחִיטָה נִצְטוּנָה. רַש"י. וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתִבּוּ דִישׁ מְפָרְשִׁים בְּגִימְטְרִיא דְכֹאֲשֶׁר, א' אַחַד בְּעוּף, ש' שְׁנַיִם בְּבִהֶמָה, ר' רַבּוּ שֶׁל אַחַד כְּמוֹהוּ, רֵאשִׁי תְבוֹת דְּכֹאֲשֶׁר לְמַפְרַע. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** שֶׁל אַחַד. רַבּוּ שֶׁל כָּל אַחַד וְאַחַד. רַש"י: **[ה]** חֲצִי אַחַד כּוֹי. הוּא הַדִּין חֲצִי כָּל אַחַד וְאַחַד. וּמְרִישָׁא נְמִי שְׁמִיעַ לִיהָ דְּוָקָא רַב בְּעֵינָן. וְלֹא נִקְטִיָּה אֲלֵא

אגב דבְּעֵי לְמַתְנֵי אֶחָד וְחָצִי בְּבִהְמָה, אָף עַל גַּב דְּהוּוּ טְפֵי מֵרַב הַשָּׁנִים בֵּין
הַכֹּל, שְׁחִיטָה שְׁחִיטָה פְּסוּלָה. תּוֹסְפוֹת:

פרק ב - משנה ב

{ו} הַשּׁוֹחֵט כּוֹי. דִּיעֲבַד אֵין לְכַתְּחֵלָה לֹא. בְּקִדְשִׁים מִיָּרִי. דְּתַנִּי רַב יוֹסֵף,
תְּזַבַּח, שְׁלֹא יִהְיוּ שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין זָבַח אֶחָד. תְּזַבְּחוּהוּ, שְׁלֹא יִהְיֶה אֶחָד שׁוֹחֵט
שְׁנֵי זָבָחִים. גְּמָרָא. וְהִשְׁתָּא סִיפָא שְׁנַיִם אוֹחְזִין דְּלְכַתְּחֵלָה, דְּוָקָא בְּחֵלְוִין:

פרק ב - משנה ג

{ז} חֲבֵרוֹ כּוֹי. הוּא הַדִּין כְּשֶׁחֲזַר הוּא בְּעֶצְמוֹ וְשָׁחַט. אֶלֶּא אוֹרְחָא דְּמַלְתָּא
נִקְט דְּכֶשֶׁהוּא מְתִינְגַע בָּא חֲבֵרוֹ וְשׁוֹחֵט. כְּסָף מְשָׁנָה: {ח} כְּלוּמַר בְּגִסָּה
לְגִסָּה, וּבִדְקָה וּבִדְקָה. לְדְקָה. וְכֵן לְעוֹף:

פרק ב - משנה ד

{ט} פִּרְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת, דְּצָרִיךְ לומר דְּמִיָּרִי שְׁשָׁחַט בְּסַפִּין פְּגוּמָה אוּ בְּמַגְלָה,
וּפְסוּלָה הוּא מְשׁוּם דְּאֵין שׁוֹחֲטִין אֶלֶּא חוֹנְקִין. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {י}
אֶחָד מֵהֵן. לְרַבֵּי עֲקִיבָא אֶצְטְרִיךְ: {יא} בְּשְׁחִיטָתָהּ. כְּלוּמַר בְּמָקוֹם הָרְאוּי
לְשְׁחִיטָה. גְּמָרָא:

פרק ב - משנה ה

{יב} וְלֹא יֵצֵא כּוֹי. וְאִין אוֹמְרִים שְׁמָא מְתִים הִיוּ. הֶרְמְבִי"ם: **{יג}** דְּבַקְדָּשִׁים לֹא, דְּהָא תִּנְנ חִיָּה. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **{יד}** הִינּוּ בְּדַבְרָא שְׁאִינוּ מִין לְחַם. כְּמוֹ שֶׁפְּתַבְתִּי בְּפֶרֶק ב' דְּחֻגִיגָה מְשֻׁנָּה ה': **{טו}** שְׁלֵא כּוֹי. וְלִצְלִי אִיגְרִי, דְּלֹא בְּעֵי הִדְחָה. אִי נִמְי לְקֻדְרָה וְהוֹדְחוּ בְּמֵי פְרוֹת. תּוֹסְפּוֹת:

פרק ב - משנה ו

{יז} הַמְּסַכְּנֵת. שְׁלֵא אֶסְרָה הַתּוֹרָה אֶלָּא כְּעֵין טְרַפְת חֵית הַיַּעַר שֶׁהָרִי עָשָׂה בָּהּ מִכָּה הַמְּמִיתָה אוֹתָהּ. הֶרְמְבִי"ם. וְאַפְלוּ לְכַתְּחֵלָה שְׂרִי. וְנִקְט לְשׁוֹן דִּיעֵבַד מְשׁוּם דְּבַעֵי לְמַתְנֵי עַד שֶׁתְּפַרְכֵּס: **{יח}** זְנוּקָה. זְנוּק, קְלוּחַ. רִשְׁ"י. וְנִגְזֹר מִן יְזַנֵּק מִן הַבֶּשֶׂן וְדַבְרִים לֵג. הֶרְמְבִי"ם: **{יח}** וְנִקְט לִישְׁנָא דְתַנָּא קַמָּא אַף עַל גַּב דְּכַמְדַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר קִימִינן דְּדִיָּה אִם זְנוּקָה. וּבְגְמָרָא כְּתַב רִשְׁ"י, וְכַמְדַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר זְנוּק הָיִי פְּרָכּוּס:

פרק ב - משנה ז

{יט} שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. מְפָרֵשׁ בְּגְמָרָא מְשׁוּם דְּסַבִּירָא לִיָּה דְּאִין סָתָם מַחְשֶׁבֶת נִכְרִי לְעַבּוּדָה זָרָה, וּבָהָא הוּא דְּפִלִיג אֶדְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אֲבַל תַּרְוִיחֵהוּ סַבִּירָא לְהוּ דְּבַעֲלִים מְפַגְלִים. וְכַתַּב הַר"ן דְּהָא דְּקַתְנֵי הַשּׁוֹחֵט, הוּא הַדִּין דְּאַפְלוּ לְכַתְּחֵלָה, אֶלָּא דְּלֹא מְצִי לְמַתְנֵי שׁוֹחֵטִין לְנִכְרִי, דְּאָז הוּי מְשֻׁמַּע דְּלִמְשָׁרִי לְמַשְׁחָט הוּא דְּאֶתָּא דְּלִית בֵּיהּ מְשׁוּם לְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל אֲבַל לֹא שְׁתַּהֲא שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה, הַלְּכָךְ הַצֶּרֶךְ לְשִׁנוֹת שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. אֲבַל אִין הָכִי נִמְי דְּאַפְלוּ לְכַתְּחֵלָה: **{כ}** וְאַסוּרָה בְּהִנָּאָה כְּתַקְרַבַּת עַבּוּדָה זָרָה. וְאִף עַל גַּב דְּבַמְתַּנִּיתִין דְּלִקְמֹן דְּתַנּוּ נִמְי פְּסוּלָה וּמְפָרֵשִׁין דְּאִינָה אֶסוּרָה בְּהִנָּאָה, יֵשׁ לוֹמַר דְּלִקְמֹן הוּא לִיָּה לְמַתְנֵי הָרִי אֵלוּ זְבָחֵי מְתִים, אֲבַל הָכָא אִינְדִי דְּאֶמְרִי רַבִּנן כְּשֶׁרָה, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּסוּלָה. תּוֹסְפּוֹת: **{כא}** מַחְצֵר כְּבִיד. לָאוּ דוּקָא נִקְט יוֹתֵרַת הַכְּבִיד מְשׁוּם דְּעוּלָה לְגַבּוּהַ וְהוּיָא כְּחַלְב וְדָם, אֶלָּא אֲפְלוּ כְּזִית שֶׁל בֶּשֶׂר נִמְי, וְאוֹרְחָא דְּמַלְתָּא הוּא דְּנִקְט. תּוֹסְפּוֹת:

פרק ב - משנה ח

{כב} פְּסוּלָהּ. וְהָא דְמַסִּיק הָרִיב בְּמִשְׁנָה ו' פֶּרֶק ז' דְּכֻלָּאִים דְּאִין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוּ, אִיכָּא הָכָא בְּגִמְרָא תַּרֵּי אוֹקִימְתוּת. חֲדָא, דְּהָכָא בִּישׁ לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוּת. וְכֵן פֶּסֶק הָרַמְבַּ"ם. וְחֲדָא בִּישְׂרָאֵל [מְוִמְר]. אִי נְמִי שְׁהֲתֵרוּ בּוֹ וְקִבֵּל הֲתֵרָאָה. וְכֵן פֶּרֶשׁ הָרַא"שׁ: **{כג}** וְדַרְשָׁא פְּשׁוּטָה נְקֻט, אַף עַל גַּב דְּרַבֵּי יוֹסִי אֲמַרְהּ. וְתַנָּא קַמָּא נְסִיב דְּרַשָׁא אַחֲרִיתִי בְּמִשְׁנָה ה' פֶּרֶק ג' דְּעִבּוּדָה זָרָה:

פרק ב - משנה ט

{כד} מְשׁוּם הָכִי לֹא שְׁנָא צְלוּלִין לֹא שְׁנָא עֲכוּרִין. כְּסָף מְשֻׁנָּה: **{כה}** וְאַף עַל גַּב דְּפֶסֶק הָרִיב בְּמִשְׁנָה ד' פֶּרֶק כ"ב דְּשִׁבְתָּ דְּכָל מְקוּם שְׂאֲסֵרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מְרָאִית הָעֵין אֲפֹלוּ בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים אָסוּר, הִינּוּ כְּמוֹ שׁוֹטְחוֹ בַּחֲמָה אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעַם, שְׂאֵם הִיּוּ רוֹאִין אוֹתוֹ עוֹשֶׂה כֵּן בְּצַנְעָה הִיָּה שֶׁם חֲשָׁד כְּמוֹ בְּשׁוּק. אֲבָל כָּאֵן הָרוּאָה שְׁעוֹשָׂה בְּבֵיתוֹ אוֹמֵר לְנֶקֶר חֲצֵרוֹ הוּא עוֹשֶׂה. תּוֹסְפוֹת:

פרק ב - משנה י

{כו} דְּקָא שְׁחִיט פֶּסַח בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשְּׁנָה, וְקִימָא לָן דְּשְׁלָמִים הוּא. רִשְׁיִי: **{כז}** תּוֹדָה. דְּבָא בְּנֶדֶר וּנְדָבָה: **{כח}** פְּסוּלָהּ. הַקְּשָׁה בֵּית יוֹסֵף לְהַרְאִי שׁ דְּאֲפֹלוּ יֵשׁ לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוּת אִינוּ אוֹסֵר, וְאֲמַאי פֶּסֶל לָהּ הָכָא. וְתַרְץ דְּסְבִירָא לִיָּה דְּלֹא אֲמָרוּ אִין אָדָם כּוֹי, אֲלָא בְּדָבָר שְׂאֲסוּרוֹ מִן הַדִּין, מְשׁוּם דְּמִסְתַּמָּא לְצַעוּרֵי קָא מְכוּן, אֲבָל הָכָא שְׂאִין אֲסוּרוֹ מִן הַדִּין אֲלָא מִפְּנֵי מְרָאִית עֵין, כִּי לֹא הִיּוּ דִּינְדִּיהַ מְאִי הִיּוּ, הָא מֵאן דְּחֲזִי סָבַר דִּינְדִּיהַ הוּא וְאֲתָא לְמִשְׁרֵי קַדְשִׁים בְּחוּץ, הַלְּכָד אֲפֹלוּ אִין לוֹ בְּהַ שְׁתַּפּוּת אֲסוּרָה. וְהָרַמְבַּ"ם מְצַרִּיד גַּם כָּאֵן שְׁתַּפּוּת. דְּסָבַר כָּל הַשּׁוֹחֵט שְׂאִינוּ שְׁלוּ לְשֵׁם דְּבַר פֶּסוּל קָלָא אִית לִיָּה. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{כט}** חֲטָאֵת. כְּשֵׁלֹא חֲטָא. אֲבָל כְּשִׁחֲטָא וְחִיב חֲטָאֵת כִּי אֲמַר זֹו לְחֲטָאֵת, פְּסוּלָהּ. גְּמָרָא: **{ל}** וְכֵן הוּא לְשׁוֹן רִשְׁיִי. וְתַמִּיקָה לִי שְׁהַשְּׁמִיטוּ לְאֲשֵׁם מְצַרְע. אֲבָל אֲשֵׁם נְזִיר אֲתִי בְּזָה הַכָּלֵל כְּדִלְקָמוֹ: **{לא}** תַּמּוּרָה. כְּשֵׂאִין לוֹ זֶבַח בְּבֵיתוֹ. אֲבָל יֵשׁ לוֹ וְאֲמַר לְשֵׁם תַּמּוּרַת זֶבַחִי, פְּסוּלָהּ. גְּמָרָא: **{לב}** אָסוּר. וְכַפִּי שִׁיטַת לִישְׁנָא דְּמִשְׁנַתְנוּ הָוָה

ליה למימר פסול, אלא דחדא מלתא הוא פוסליו ומכשיריו ואוסרין ומתירין, כדאיתא בגמרא: **לג** כן פרש הרמב"ם. ותמוה הוא דהא אמרינן היכא דשייך חובה אין הכי נמי דמפסל, ואם כן הכא ממה נפשך מפסל. ובחבורו כתב שאין חוששין לה שמא הפילה, שכל המפלת יש לה קול. ועין תוספות יום טוב:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

א יאלו טרפות. טרפה האמורה בתורה, זו שטרפה אותה חית היער, כגון ארי. ואין אתה יכול לומר שטרפה אותה והמיתה אותה, שאם מתה הרי היא נבלה כו', הא אינו מדבר אלא בשנטרפה ולא מתה. יכול אם בא זאב וגרר גדי ברגלו או באזנו ורדף אדם והצילו מפיו יהיה אסור שהרי נטרף, תלמוד לומר ובשר בשדה טרפה וגו', עד שיעשה אותו בשר הראוי לכלב, הא למדת שטרפה האמורה בתורה היא שטרפה אותה חית היער ושברה אותה ונטה למות ועדין לא מתה. אף על פי שקדם ושחטה קדם שתמות הרי זו אסורה משום טרפה, הואיל ואי אפשר שתחיה ממכה זו הבא עליה. נמצאת למד שהתורה אסרה המתה והיא הנבלה, ואסרה הנוטה למות והיא הטרפה. וכשם שלא תחלק במתה בין מחמת עצמה על ידי חלי בין על ידי איזה סבה, כך לא תחלק בנוטה למות כו' בין שהיה הגורם בידי בשר ודם בין בידי שמים. אם כן למה נאמר טרפה, דבר הכתוב בהנה כו'. ועננו הכתוב שהנוטה למות מחמת מכותיה ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה. הרמב"ם: **ב** נקובת הושט ופסוקת הגרגרת. מסיק בגמרא דמשנה זו שנאה רבי עקיבא קדם שהודה לרבי יששב: **ג** היא הרצועה העבה המחברת את הטבעות: **ד** חללו. בשאר נקובי לא אצטריך למתני לבית חללו, שהו דקין ופשיטא שאין נקב חשוב בהן כלל אם לא נקב לבית חללו. אבל לב שהוא עב סלקא דעתין שאם נקב בעמק שהוא חשוב נקב כו'. ובכל הני נקובי דתנו, פשיטא דכל שכן נטל כו'. ועין תוספות יום טוב: **ה** שחסרה. בגמרא פריך, כיון דתנא נקבה למה לי למתני חסרה. ומשני, דלרבי שמעון אצטריך לאשמעין, דאפלו רבי שמעון מודה בחסרה דלא בעי שתנקב לבית הסמפונות: **ו** הרמב"ם. וטעמיהו, שהמרה שם ללחה שבפיס. והנה ליה לפרש כן גם כן בקבה: **ז**

שְׁנֵקֵב בְּאוֹתוֹ צַד שְׂבִינוּ לְחִבְרוֹ, שֶׁלֹּא נִקְבַּח חֵיצוֹן שְׂבִכְלָם. וְהִדְרָא דְכִנְתָּא,
דְּקִים הַסּוּבְבִים אוֹתוֹ סְבִיב כְּעִגְלָה: **[ח] הַמְּסִס**. לְפִי שְׂמַעְפֶּלֶת הַמְּאָכֵל
נִקְרָא הַמְּסִס. כְּמוֹ וְהָיָה כְּמִסּוֹס נּוֹסֵס ^[וְשַׁעֲיָה י]. עֲרוּךְ, וְהָיָה אֵל שְׂמוּשִׁית
וּבְפִת"ח: **[ט] וּבֵית הַפּוֹסוֹת**. צָרִיךְ עֵיוֹן, דְּלִפִּי סִדְרוֹ הָיָה לְמִתְנֵי בֵּית
הַפּוֹסוֹת וְאַחַר כֵּן הַמְּסִס: **[י] מִשְׁמַע דְּאֵלוּ נִקְבוּ מִחֲלָלוּ שֶׁל זֶה לְחֲלָלוּ שֶׁל**
זֶה אֶפְלוּ בְּמִקּוֹם חֲבוּרָן טְרַפָּה. וְדַבְרֵי תִימָה הֵן, דְּהָא לְקַמּוֹ תִּנּוּ בְּהִדְיָא
דְּבִכְהָאֵי גִנְיָא כְּשֵׁר כּוּי. וּלְשׁוֹן רִשְׁיִי, לְאַפּוֹקֵי שְׁנֵקֵבוּ בְּמִקּוֹם חֲבוּרָן בְּשִׁתֵּי
דְּפִנוּתֵיהֶן וְהִנְקֵב הוֹלֵךְ מִחֲלָלוּ שֶׁל זֶה לְחֲלָלוּ שֶׁל זֶה: **[יא] שְׂרִסוּק אֲבָרִים**
מִכָּלל הַטְּרַפּוֹת, עַל מְנַת שְׂאַרְע מַחְמַת הַנְּפִילָה. הַרְמַב"ם. וְכַתֵּב רִשְׁיִי, וְאִין
טַעַם בְּטְרַפּוֹת, שֶׁהִלְכָה לְמִשְׁנֵי הֵן: **[יב] וְסוּפָה לְמוֹת**, לֹא דְסוּפָה
לְנֵקֵב, דָּאִם כֵּן בְּכָלל נִקְוֵבָה הִיא. תּוֹסְפּוֹת: **[יג] הַנְּצֵי**. גְּבִי טְרַפּוֹת עוֹף הָיָה
שֶׁיָּד לְמִתְנֵיהֶן, אֶלְא מְשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה תִּנְיָא לִיהֵ הַכָּא. תּוֹסְפּוֹת: **[יד] וְאִיזְהוּ**
לְקוּי, כֹּל שְׁנִתְמַסְמֵס הַבְּשָׂר עַד שְׂאֵם אַחַז אָדָם בְּמִקְצָתוֹ מִתְמַסְמֵס וְנוֹפֵל.
טוֹר: **[טו] שְׁהַגִּידִים מְעוּרִים שֶׁם**, וְהוּא אֲמַצְעִית הַכְּלָא. רִשְׁיִי. וּמִפְרֵשׁ
בְּרִשְׁב"א יוֹתֵר, שֶׁפִּתְבּוּ וּמִקּוֹם חֲרִיץ הֵיכָן, לְבָן שֶׁתַּחַת הַמִּתְנֵים שְׁנֵקֵבֵס
בְּתוֹךְ הַכְּלָא: **[טז] וְהַצֵּלַע שֶׁכְּנִגְדָּה מִחֲבֵרַת יָפָה בְּחִצֵּי חֲלָא הַקִּימַת**.
רִשְׁיִי: **[יז] אֶלְא מִקּוֹם שְׂאִין בּוֹ מִילַת**. גְּמָרָא. וּפְרֵשׁ רִשְׁיִי, מִקּוֹם יֵשׁ בְּכָרְס
חֲלֵק שְׂאִין שֶׁם אוֹתוֹ צָמַר שְׁגוּרְרִין בְּרוּתְחִין מִן הַכָּרְס: **[יח] בְּלֹא צֵלַע**.
וּמִשְׁכַּחַת לָהּ בְּשִׁלְהֵי כְּפִלֵּי יֵשׁ חֲלִיוֹת הַרְבֵּה בְּלֹא צֵלַע. דְּאִי בְּדִישׁ בְּהַ צֵּלַע
תַּפּוּק לִיהֵ מְשׁוּם נְעַקְרָה צֵלַע. גְּמָרָא: **[יט] כְּמוֹהָ**. בְּבַהֲמָה שֶׁשְׁחֻטָּה אֲנָן
קִימִין. לְהַכִּי לֹא תִנּוּ שְׂאִינָה חִיָּה. תּוֹסְפּוֹת: **[כ] חִיָּה**. דְּכַתִּיב זֹאת הַחִיָּה
אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ, חִיָּה אֲכָל ^[זֹאת מְעוּט הוּא], שְׂאִינָה חִיָּה לֹא תִיכּוֹל. גְּמָרָא:

פרק ג - משנה ב

[כא] שְׁעַל יְדֵי הַנְּקֵב הוּא הוֹלֵךְ וּמוֹסִיף מִכְּאוּב וְהַחֲלִי רַב בְּגוּפָה. רִשְׁיִי:
[כב] כִּי חֲזִינוּ שְׁהַקְרוּם שְׁלָה כְּנֹץ. הַר"ן: **[כג]** מְשׁוּם דְּבַגְמָרָא מִיְתֵי עוּבְדָא
שְׂצִמְקוּ הַרְבֵּה רְאוּת, תַּפְּס הַר"ב גַּם כֵּן בְּלְשׁוֹן רַבִּים כְּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא: **[כד]**
דְּאֵלוּ עַל מִקְצָת הַשְּׂדֵרָה וְכָל הָעוֹר קָיָם מִתִּירִין. בֵּית יוֹסֵף. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת
יוֹם טוֹב

פרק ג - משנה ג

{כה} **בעוף**. אף על גב דכל טרפות דבהמה כנגדן בעוף, הני אצטריכי ליה למתני. נקובת הושט משום פסוקת הגרגרת. והיה אצטריד, דלא תימא הואיל וחיותו של עוף לא נפיש, דהא פשר בסימן אחד, אימא גרגרת נמי תטרף במשהו. והפתה חלדה, משום דקתני מקום שעושה אותה טרפה דהינו נקיבת הקרום, דלא תימא תטרף בנשבר העצם בלא נקיבת קרום. ונקבו הדקין, משום דקבעי למתני סיפא גבי אלו כשרות יצאו בני מעיה ולא נקבו, ולא תימא עוף שחיותו מעט תטרף ביציאה לחוץ. רש"י. ועין תוספות יום טוב: **{כו}** ומיהו דוקא שנקב מעצמו מחמת חלי. דאי מחמת קוץ וכיוצא בו ודאי טרפה היא. דהאי קוץ מהיכא אתא, אי דרד חוץ, הרי נקבה לחלל וטרפה, דחישנין שפא נקב אחד מן האברים הפנימים שנקיבתו במשהו. ואי דרד ופשט על פרחין כיון דקרקבן מבחוץ אינקב, פנימי נמי אינקב כו'. אלא ודאי על ידי חלי קאמר. הר"ן:

פרק ג - משנה ד

{כז} **נטל**. לאו נטל לגמרי קאמר, דאם כן המאכל יורד לחלל הגוף כו'. אלא בעינו שישתיר בו כדי שיוכל המאכל לעבר מן הושט אל הקרקבן דרד הזפק. הר"ן. ועין תוספות יום טוב: **{כח}** משום דסופו לנקב ולקרב. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **{כט}** דאף על גב דרבנן לא פליגי בהדיא בנוצה, כיון דנקטה גבי אלו כשרות, משמע דרבנן מכשרי, דאי פלהו מודו בה דפסולה, גבי אלו טרפות הוה ליה למתניה. הר"ן:

פרק ג - משנה ו

{ל} **סימני כו'**. להכיר בין טמא לטהור. אבל להכיר בין בהמה לחיה לענין חלב וכסוי, לא דברה בהם המשנה והם מפרשים בגמרא: **{לא}** ואף על פי שהתרנגולת אוכלת שקצים ורמשים בעודם חיים, אין זו קרויה דריסה. הר"ן: **{לב}** ואף על פי שברב העופות היא, קרי לה יתרה, לפי שאינה בסדר חברותיה. הר"ן: **{לג}** רצונו לומר שנקלף בגיד כדכתב לקמן. ומיהו מוכח בגמרא שאף על פי שאינו נקלף עד שעמד בשמש ונתרפא, בהכי סגי. אבל אי לא מקלף בגידא אלא בספינא, ספקא הוי:

פרק ג - משנה ז

[זד] **ובחגבים כו'.** סימנין הללו, מהם שנתפרשו בתורה, ומהם שנאמר פרושם מדברי סופרים כו'. הר"ן: **[לה]** **שיש לו כו'.** ותנא, אף על פי שאין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן. שנאמר אשר לוא כרעים, באלי"ף כתיב: **[לו]** **רבו.** מסיק בגמרא דבעינן רב ארכו ורב הקפו: **[לז]** בגמרא מפיק לה מקרא: **[לח]** **אומר ר"י,** דדריש אין לו, עין עליו אם יש לו עכשיו או עתיד לגדל אחר זמן. והכי דרשינן בגמרא, ויבן אין לו, עין עליו. תוספות: **[לט]** **שני כו'.** תנא בתורת כהנים רבי יהודה אומר, אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר, ושריון קשקשים [שמואל א יז]:

ד

פרק

פרק ד - משנה א

[א] **המקשה כו'.** אורחא דמלתא נקט, שעל ידי לידת קשוי רגיל להוציא כו'. ונקרא קשוי לפי שהוא חלי קשה ומכאוביו חזקים. הרמב"ם: **[ב]** ולא קרינן ביה בהמה בבהמה, דלאו בתוכה הוא. רש"י: **[ג]** דקרינן ביה בהמה בבהמה תאכלו, דכתיב וכל בהמה מפרסת וגו' בבהמה תאכלו, פירש רש"י שדי בהמה דרישיה אבהמה דסיפיה ודריש הכי, בהמה הנמצאת בבהמה תאכלו: **[ד]** **אסור.** דכתיב אותה תאכלו, אותה כשהיא שלמה ולא חסרה. גמרא. ופרש רש"י, כשהיא שלמה אכל כל הנמצא בתוכה, אבל כשהיא חסרה, שהנמצא בתוכה מגופה הוא שנחסר ממנה, לא תאכל הנמצא: **[ה]** ותמהני, דבמשנה ב' פרק ג' כתב הר"ב דנקב הטחול טרפה, ומי גרע נחתך מנקב. ובגמרא משני, דהוא הדין בהמה נמי אסורה. ואידי דתנא רישא בחתיכה עצמה, תנא אסורא דסיפא נמי בחתיכה. תוספות יום טוב. והתוספות חדשים מושב, חדא דנחתך קיל לדעת כמה פוסקים. ועוד יש לומר דמירי בנחתך במקום הדק: **[ו]** **הפלל.** לאתויי קלוט במעי פרה לרבי שמעון. דאף על גב דאמר רבי שמעון קלוט במעי פרה אסור, הני מילי היכא דיצא לאויר העולם, אבל במעי אמו שרי.

פרק ד - משנה ב

[ז] יקבר. שאסור בהנאה פיון שגם לישראל אסור:

פרק ד - משנה ג

[ח] ובסוף מקואות תנו דטמאה בלועה אינה מטמאה. ולכך כתב רש"י, ואפלו לרבי עקיבא דסבר [טמאה בלועה כגון] עבר שבמעי אשה טמא:

פרק ד - משנה ד

[ט] לשון התוספות, הבשר טהור, דעבר שבפנים אפלו מת חשוב כחי, דהא קא מהני ליה שחיטת אמו להתירו אף באכילה: [י] דברי רבי מאיר. ולא מטעמיה, דסבירא ליה דטמאת בית הסתרים מטמא. אלא כמו שכתב הר"ב פרק כ"ז דכלים משנה י' בדברי רבי יוסי, והקא נמי דכותה: [יא] שחיטה. בשחיטה עושה נפול פליגי. כדאמר בגמרא. ועין תוספות יום טוב: [יב] ואף על גב דמגע טמאת בית הסתרים הוא. פרוש אף על גב דתחלה הוא מגע בית הסתרים, אפלו הכי מטמא משום שעת פרישה. תוספות חדשים: [יג] תאמר כו'. ומסברא נפקא לן. דכיון דאית לן סברא לחלק, אמרינן דקרא דמרבא לטמאה שלא תטהרנה שחיטה, לא אתי מניה טרפה, ואין צריך קרא לטרפה להתירה:

פרק ד - משנה ה

[יד] עָמַד עַל פְּרִסוֹתָיו. רַשִׁי: **[טו]** טָעוֹן שְׁחִיטָה. הַקְּשָׁה בְּדַרְיָשָׁה, פְּשִׁיטָא. וְלִי נִרְאָה, דְּצָרִיכָא הִיא, מְדַבְּבַהֶמָּה תֵּאכְלוּ לֹא כְּתִיב אֲצֵל זְבִיחָה רַק בְּפִרְשָׁה הַמְּפֹרֶשֶׁת אֵיזוֹ בְּהֵמָה טְמֵאָה וְאֵיזוֹ טְהוֹרָה, הַלְּפָד הָוָה אֲמִינָא דְהַתּוֹרָה מִתְּתַר מַה שְּׁבַבְהֶמָּה בְּלֹא שְׁחִיטָה כְּמוֹ דְּגִים וְחֲגָבִים, הַלְּפָד אֲצִטְרִיד. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ו

[טז] הָאֲרֻכָּה. עַל הַבְּרָכִים מְתַרְגֵּם רְכוּבִין. בְּפִרְשָׁת תְּבֵא. וּבְמִשְׁנֵה ב' פֶּרֶק ז' דְּסִנְהֶדְרִין כְּתַבְתִּי שְׁהוּא בְּפֶרֶק הָאֲמָצְעִי שְׁבִין הַרְגֵל וְהִירָד. וְכֹן לְשַׁנִּי הַפְּרוּשִׁים שְׁכַתְב הַר"ב נִקְרָא הָעֶצֶם אֲמָצְעִי אֲרֻכָּה: **[יז]** וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק, דְּהָרִי יֵשׁ בִּינֵיהֶם עֶצֶם קָטָן הַמְּחַבֵּר הַשְּׁתֵי אֲרֻכָּבוֹת נִקְרָא בְּמַדִּינוֹת הָאֵלוֹ טְשִׂיא"ד, וְלִמָּאן תְּרַמִּיָּה לְעֶצֶם הַזֶּה, דְּמַרְיָשָׁא תִידוּק דְּתַרְמִיָּה לְמַעְלָה, וּמְסִיפָא כּוֹי לְמַטָּה. וְכֹן הַקְּשָׁה הַרְא"ש ז"ל. וְכַתְב דְּאֲזַלִּינָן לְחַמְרָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. [ועֵין בְּדַבְּרֵי הָאֲחֵרוֹנִים בִּיזְרָה דְּעָה סִימָן נ"ה]: **[יח]** כְּתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֵה נִרְאָה שְׁזוֹ טַעְנָה אַחֲרֵת, לוֹמַר דְּאֵין טְרַפּוֹת אֵלוֹ מִמֵּין אֶחָד עַד שְׁיִקְשָׁה לָדָּ הִיאֲדָ אֲפִשֵׁר שְׁאִם תְּחַתְּדָ לְמַעְלָה מִתְּתַר וְאִם תְּחַתְּדָ לְמַטָּה אֲסוּרָה, שְׁזוֹ לֹא נֶאֱסָרָה מִפְּנֵי שְׁהִיא חֲתוּכַת רַגְל מִמְּקוֹם זֶה אֵלֹא מִפְּנֵי שְׁנַחְתְּכוּ הַגִּידִים. אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַרְמַב"ם נִרְאָה שְׁהַכֹּל טַעְנָה אַחַת. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]** וְכִשְׁהוּא הוֹלֵד וּמִצָּר הַרְבֵּה, רַב הַקְּפוֹ הוּי טְפִי מֵרַב עֵבִיו, וְאִזּוּ בְּעֵינָן רַב הַקְּפוֹ. וְכִשְׁהוּא מִצָּר מְעַט, אִזּוֹ רַב עֵבִיו טְפִי מֵרַב הַקְּפוֹ. הַרְא"ש. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ז

[כ] כְּלוּמַר, לְאִפּוֹקֵי דְגַרְסִי, כְּדָ סִימָן וְלֹד בְּבַהֶמָּה. דְּקִשְׂיָא לְהוּ דְּמֵאֵי פְּשִׁיטוֹתָא בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מִבְּבַהֶמָּה, דְּבְרִישׁ פֶּרֶק ג' דְּבְכוּרוֹת תֵּנָן וּבְגִטָּה שְׁלִיא וּבְאִשָּׁה שְׁפִיר וְשְׁלִיא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כא]** פְּרוּשׁ רַחֵל שְׁיִלְדָה מִיֵּן הָעֵז, אוֹ עֵז שְׁיִלְדָה דוֹמָה לְרַחֵל, דְּלֹא קַדִּישׁ, כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנֵה ה' פֶּרֶק ב' דְּבְכוּרוֹת: **[כב]** וְאֵינּוּ מְקַרָּא. אֵלֹא כְּתִיב בְּפִרְשָׁת אַחֲרֵי מוֹת וְכַמְעַשָׂה אֶרֶץ כְּנַעַן וְגוֹי לֹא תַעֲשׂוּ. וְצָרִיד לְהַגִּיָּה בְּמִקּוֹם תַּעֲשָׂה תַעֲשׂוּ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ה - משנה א

א ומיהו סתם מתניתין דסוף פרק ז' דבכורות סבירא ליה כמאן דאמר בגמרא נוהג אף בזכרים, דאותו משמע זכר, ובנו הינו מי שפרוץ אחריו והינו נקבה, הלכך נוהג בתרוניהו כו'. הלכך אי ודאי לן שהוא אביו אסור לשחטו ביום אחד. הרא"ש: **ב** והתוספות כתבו נמי בפני הבית שהוא גם כן לצרף כמו שכתב הר"ב: **ג** פיון דאיכא דוכתא דהוי לצרף, כגון בראשית הגז. תוספות: **ד** ואימא במקדשיו אין בחלין לא, שור הפסוק הענין. ואימא בחלין אין במקדשיו לא, כתיב ושור, וי"ו מוסיף על ענין ראשון. גמרא: **ה** אבל בתוספות כתבו דאין צריך לכהן, דודאי אצטריך, דמכתוב לא תאכל כל תועבה ודרשינן מניה בפרק כל הבשר כל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל, סלקא דעתך אמינא אותו ואת בנו נמי תעבתי לך ולתסר, קא משמע לן דלא. כדמפרש טעמא התם, מדאצטריך רחמנא למיסר מחסר זמן לגבוהה, מפלל דלהדיוט שרי. הר"ן: **ו** דכתיב לא תשחטו, והנה מצי למכתב לא תשחט, [אלא לחיב שנים. ולא משפחת שניהם עובדים אלא בשלש בהמות, בת ואם ובת, לאשמעין דאבנו ואותו נמי חיב. דאי אם ושני בניה אי נמי פרה ובתה ובת בתה, פשיטא]. ואי לחיב תרי גברי, הנה מצי למכתב לא ישחטו, שמע מנה תרתי. גמרא: **ז** ואגב ריהטא נקט לקרא קמא דברייתא פרק י"ד דזבחים. אבל לקשטא דמלתא ראוי ונדחה כי הא דהכא, לא נפקא מהך קרא, אלא מלפני משפן ה', כמו שנשנה שם במשנה ב': **ח** ושניהם. דלא כרבן שמעון בן גמליאל דסוף מכות דאמר חיבי כרתות שלקו נפטרו מידי כריתתן. תוספות. אבל להרמב"ם דפסק כותיה, נראה לי לפרש הראשון חיב כרת כשלא התרו בו, ושניהם סופגים כשהתרו: **ט** ולא הפא מפלל עשה: עשה:

פרק ה - משנה ב

[י] חליו כו'. ועוד הנה מצי למתני חליו וקדשים בחוץ ובפנים, וכן קדשים וחליו וחליו וקדשים בפנים ובחוץ, וכן קדשים וחליו. ואי בכל הני דתני יש חדוש, איכא למימר דלא תני להני משום דליכא בהו שום חדוש. ואי ליכא חדוש בכל הני דתני, צריך לומר תני ושיר. תוספות:

פרק ה - משנה ג

[יא] פוטר. דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה כו'. ומתניתין דלעיל דלא כותיה כו'. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **[יב]** דנוחר ומעקר נמי מתנבלת בכף, כדרבי ישבב במשנה ד' פרק ב'. אלא איכא ביניהו דהא שלא מדעת, ונוחר ומעקר מדעת. ועין תוספות יום טוב: **[יג]** הלכך כשפכר בעל הבית לשני מכר לו כל זכות שהיה לו בו. אבל לקחו משנים, האחרון יכול לשחט תחלה. הרא"ש: **[יד]** תוספות בשם רבנו תם. ואני תמה דבריש פרק ד' דפסחים כתב הר"ב דברי רש"י דבערב פסח טרידי עלמא. ולדבריו צריך לומר דבערב ספות לא טרידי. והתוספות כתבו טעם אחר וזה לשונם, דבהנדך ארבעה פרקים טעמא רבה אית בהו, יום טוב האחרון של חג לפי שהוא זמן בפני עצמו וחלוק משלפניו תקנו להרבות בסעדה, מה שאין כן בשביעי של פסח, וגם הקרבנות שבשמיני הוו בשביל ישראל, וכל החג היו מקריבין נגד אמות העולם. וערב פסח לפי שהוא יום גאלה ויציאה לחרות. ועצרת כדאמר בפסחים הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכה. וראש השנה מפני שהוא תחלת השנה מרבים בסעדה לעשות סימן יפה, וכמה ענינים עושים בו לסימן יפה כדאמר בהוריות: **[טו]** הרמב"ם. [ובחבורו] מבאר יותר דהינו שאותו שלקח באחרונה נחפו לקנות והיה בסוף היום שחזקתו שהוא שוחט עתה. ועין תוספות יום טוב: **[טז]** ומודה רבי יהודה. תימה, למאן מודה, דאימתי דרבי יהודה לפרש. תוספות. ועין בתוספות דף פ"ח דהיכא דמוכח הוי לחלק, אם כן הכא נמי מדתנא ומודה מוכח דלחלק:

פרק ה - משנה ד

[יז] והינו טעמא דנקט משיכה אף על גב דאיכא נמי עוד דרכים שקונין בהו:

פרק ה - משנה ה

[יח] מה כו'. ויהי ערב ויהי בקר, ברישא ערב וחדר בקר. רש"י:

פרק ו

פרק ו - משנה א

[א] לא כו'. בגמרא יליף ליה מקרא: **[ב]** במזמן כו'. דתנו רבנן, אשר יצוד, אין לי אלא אשר יצוד, נצודין ועומדין מאליהן כגון אוזין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד, מכל מקום. אם כן מה תלמוד לומר אשר יצוד, למדך תורה דרך ארץ, שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה הזאת. פרש רש"י כאלו הוא צד שאינו מזמנת לו, כלומר לא יאכל בשר תדיר, שלא יעני: **[ג]** ואם כו'. ואף על גב דעוקר דבר תורה. עין ריש פרק י' דיבמות:

פרק ו - משנה ב

[ד] הינו רבי שמעון דפרק ה' משנה ג'. וראה דבריו בכסוי, ושנאו בלשון חכמים. ודברי רבי מאיר באותו ואת בנו, ושנאו בלשון חכמים כו'. גמרא. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ג

[ה] דְּמִסְפָּקָא לְהוּ אִי רַב מְעַשְׂיֵהוּ מְקַלְקְלִים אוּ רַב מְעַשְׂיֵהוּ מְתַקְנִים. תּוֹסְפוֹת: **[ו]** וְלֹא חִישִׁינָן לְאַחֲמוּרֵי כָּל מְשׁוּם דְּרַב מְעַשְׂיֵהוּ כּוּי וּבִהְמָה בְּחִזְקַת אֲסוּר עוֹמְדַת עַד שְׂיִנְדַע לָנוּ בְּמָה נִשְׁחָטָה. הַר"ן:

פרק ו - משנה ד

[ז] מֵאָה כּוּי. טַעְמָא מְפָרֵשׁ בְּפְרִיטָא, דְּחִיָּה הַכֵּל בְּמִשְׁמַע בֵּין מְרַבָּה בֵּין מְעֻטָּת, וְכֵן עוֹף. וַיִּרְאֶה לִי כְּדַכְתִּיב וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר [בְּרֵאשִׁית לַב], וְהָא הִנֵּה לִיָּה טוֹבָא: **[ח]** וְלֹא כּוּי. דְּאִי לָאוּ הָכִי הוּא קוֹדֵם. כְּדִתְנִי רַבְּנָן, וְשִׁפְדָּ וְכֶסֶה, מִי שֶׁשִּׁפְדָּ וְכֶסֶה: **[ט]** פְּטוּר כּוּי. בְּגִמְרָא יְלִיף לִיָּה. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[י]** וְכִי חֲזַר וְנִתְגַּלָּה מֵאֵי הַיּוֹ, הָא אֲדַחֵי לִיָּה [מִכְסוּי, דְּהָא כְּסָהוּ וְנִתְגַּלָּה פְּטוּר מִלְּכֻסוֹת]. אָמַר רַב פְּפָא זֵאת אוֹמְרַת אֵין דְּחוּי אֲצַל מְצוֹת [גְּמָרָא]:

פרק ו - משנה ה

[יא] חֵיב כּוּי. וּבְפָרְק ח' דְּזַבְּחִים מְשָׁנָה ו' כָּתַב הַר"ב דְּכִשְׁנַפְל דָּם לְתוֹדָּ מִים, קָמָא קָמָא בְּטִיל, אָבַל הָכָא לֹא, דְּאֵין דְּחוּי אֲצַל מְצוֹת. גְּמָרָא. פִּרְשׁ רַש"י, שֶׁכִּשְׁהוֹלֵךְ וְרַבָּה עַד שֶׁנִּהְפְּכָה מֵרֵאשִׁית הַמִּים לְדָם, חֲזַר דָּם הַבָּטֵל וְנִעוֹר וְחָשׁוּב דָּם וְלֹא אֲמָרִינָן הוּאִיל וְנִדְּחָה יְדָחָה, שְׂאֵין תּוֹרַת דְּחוּי אֲצַל מְצוֹת:

פרק ו - משנה ז

[יב] בְּמָה. בְּגִמְרָא יְלִיף דְּלָאוּ דְּוֹקָא עָפֵר. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יג]** וְכָד פִּרְשׁ הַרְמְב"ם. אָבַל בְּרִישׁ פֶּרֶק ה' דְּמַעְשֵׁר שְׁנֵי פִּרְשׁ הַר"ב, אֲדַמָּה שְׁעוֹשִׁין מִמֶּנָּה כְּלֵי חָרֶס. וְהוּא פְּרוּשׁ הַתּוֹסְפוֹת. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יד]** מְשׁוּם דְּלֹא מְגַדֵּל צְמָחִים אֲצִטְרִיךְ קָרָא כּוּי. וּרְבִנּוּ תַם פִּרְשׁ דְּעַל יְדֵי שְׂרָפָה מְגַדֵּל

פרק

פרק ז - משנה א

[א] גיד. הוא הפנימי. רש"י: **[ב]** בארץ כו'. בלהו תננהו משום דאצטריך למתני בחליו ובמקדשים. הר"ן: **[ג]** משום ממשקה ישראל. ולענן הקרבנות ונספיהם כתיב, ודרשינן מן המתר לישראל. גמרא: **[ד]** משום הקריבהו נא לפחתך אי אפשר להעלות הירך פשהיא מפרעת. הלכך מעלהו פמות שהיא שלמה ואחר כך חולצו בראש המזבח. גמרא: **[ה]** דבעי רבי ירמיה אי בתר דידיה אזלינן אי בתר מיניה, וקאי בתיקו. ומבעיא ליה נמי בבהמה ולא עגל, וקאי נמי בתיקו: **[ו]** רבי מאיר לטעמיה דסבירא ליה דאינו נתר בשחיטת אמו כדאיתא בפרק ד' משנה ה', הלכך חשוב בהמה בפני עצמו וחלבו וגידו אסורים. ורבי יהודה לטעמיה דאמר נתר בשחיטת אמו, הלכך קרינן ביה בהמה בבהמה תאכלו. הר"ן. ועין תוספות יום טוב: **[ז]** ורבי יהודה היא. דלרבי מאיר כי היכי דאוסר בגיד אוסר נמי בחלב. דבחדא שיטא שיטי. והינו דבפרוש האחר כתב הר"ב לדברי הכל. אבל בגמרא ליתא רק אוקימתא דלדברי הכל וכן פרש הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: **[ח]** החלב. חלב מאן דכר שמיה. הכי קאמר ^[רבי מאיר] אין נאמנין עליו ועל החלב. וחכמים אומרים כו'. גמרא. ובסתם חלב איירי, דבחלבו של גיד שרי רבי יהודה לגמרי. תוספות:

פרק ז - משנה ב

[ט] שולח כו'. שמע מנה שמתר בהנאה. ועין תוספות יום טוב: **[י]** לשון חתיקה. כמו שכתב הר"ב במשנה ד' פרק ב' דכלאים:

פרק ז - משנה ג

[יא] וְרַבֵּנוּ, הָהוּא דְפָשִׁיט אֲסוּרִיָּה בְכָלִיָּה יָרֵד, [נְהוּא וְקוֹנוֹנוֹתֵיו וְשָׂרְשָׁיו נִפְשָׁטִין בְּכָל הַיָּרֵד, וְהִינּוּ גִיד הַנְּשָׂה הַפְּנִימִי הַנִּמְצָא בְתַחֲלַת פְּרִיעַת הַיָּרֵד. רַשִׁי]. לְאַפּוֹקֵי חִיצוֹן דְּלֹא. גְּמָרָא:

פרק ז - משנה ה

[יב] וְאִף עַל פִּי שְׂשֻׁמֹן הַגִּיד בְּשָׂשִׁים, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא מְדַבְּרִיהֶם, הוֹאִיל וְגִיד הַנְּשָׂה בְרִיָּה בְּפָנָי עֲצָמוֹ הַחֲמִירוּ בּוֹ כְּאֲסוּרֵי תוֹרָה. בֵּית יוֹסֵף: **[יג]** מִפְּנֵי שֶׁהִיא בְרִיָּה בְּפָנָי עֲצָמָה עָשׂוֹ הֶכֶר בָּהּ וְהוֹסִיפוּ בְּשַׁעוֹרֶיהָ. הַרְמְב"ם. וְרָצָה לומר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֲפָרוּחַ שֶׁהִיא בְרִיָּה. כֶּסֶף מִשְׁנָה. וְעֵין תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

[א] אָבֵל בְּשָׂר חֵיהָ פְּלִגְתָּא דְתַנְאֵי בְּמִשְׁנָה ד': **[ב]** דֵּיק לְמִנְקֻט אֲכִילָה וְאִף עַל גַּב דְּמִתְנִיתִין בְּשׂוּל שְׁנָאָה, כְּשִׁיטַת הַרְמְב"ם דְּלֹא אָסְרוּ חֲכָמִים אֶלְא אֲכִילָה אָבֵל לֹא בְשׂוּל וְהִנְיָה. וּפְרַשׁ הַמַּגִּיד שֶׁלֹּא יָפוּ כַּחַם מִבְּשָׂר טְהוֹרָה עִם חֵלֶב טִמְאָה כּוּי שְׂמִתְרִין בְּבְשׂוּל וְהִנְיָה. וְעֵין תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ג]** גְּמָרָא. דְּאִי מִשׂוּם אֲכִילָה לִיכָא לְמַגְזֵר, דְּאֲכִילַת עוֹף גוּפָה גְזֵרָה, וְאֵין נִיקוּם וְנִגְזֵר גְזֵרָה לְגֵזֵרָה כּוּי. וְאֵלְפֵס רוּתַחַם הִינּוּ בְּכָלִי רֵאשׁוֹן. וְעֵין תוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** לְהַעֲלוֹתוֹ כּוּי. חוּץ כּוּי. וְאִין הֶכִי נִמִּי דְבְּשָׂר דְּגִים אֲפֵלוּ לְאָכְלוּ

בְּחֶלֶב שָׂרִי, אֵלֶּא נֶקֶט הַעֲלָאָה לְאַשְׁמְעִינוּ דְשָׂאָר בְּשָׂר אֶפְלוּ בְּהַעֲלָאָה נְמִי
אֲסוּר כּוּי. הֲר"ן. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ה} וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים כּוּי.
אֲמִלְתִּיהוּ דְּבֵית שְׂמַאי מִיְהֲדָרוּ דְּקִאֲמְרֵי עוֹלָה וְאִינוּ נֶאֱכָל: {ו} וְאִינוּ כּוּי.
וּבִלְבָד שְׂלֵא יְהִי נֹגְעִים זֶה בְּזֶה. הֲר"ן:

פרק ח - משנה ג

{ז} כְּגוֹן שְׁחֲתִיכָה שְׁתַּחֲתִיָּה קֶצֶתָה חוּץ לְרֹטֵב וְזוֹ מִנְחַת עָלֶיהָ. טוֹר: {ח}
בְּגִמְרָא. וּפְרֵשׁ רַש"י, מִפְּנֵי שְׂמֵי הַשּׁוֹלִים עוֹלִין עַד פִּיָּה וְיִוֶּרְדִין: {ט}
דְּחֲתִיכָה עֲצָמָה נְעֻשִׁית נְבִלָה, וּבְנֵעַר אוֹ פֶּסֶה לְבִסוּף. כְּדֹאֲמְרִינוּ בְּגִמְרָא:
{י} דְּחֶלֶב שְׁחוּטָה מְדֹאֲרִיתָא שָׂרִי, אֵלֶּא דְרַבְּנָן גָּזְרוּ דְלִמָּא אֲתֵי לְמִיכָל
בְּשָׂר בְּחֶלֶב. וְכִינּוּן שְׁהוּצִיא אֶת הַחֶלֶב כָּל מָה שְׂיֻכָּל, תּוֹ לִיכָא לְמַגְזָר.
הֲרֵא"ש: {יא} וְטַעֲמָא מְשׁוּם טַעַם בְּשָׂר הַנְּבִלָע בְּחֶלֶב שְׂבִפְחָל. בֵּית יוֹסֵף.
וְהֲר"ן פֵּרֵשׁ מְשׁוּם מְרֵאִית הָעֵין, שְׂאָף עַל פִּי שְׂרָאוּי לְהַתִּיר כְּחַל זֶה מִפְּנֵי
שְׁהַחֶלֶב יֵצֵא מִמֶּנּוּ וְנִתְבַּטַּל, אֲתֵי לְמִשְׂרֵי חֲתִיכַת נְבִלָה. וְנִרְאָה לִי דְרַצָּה
לוֹמַר הַנְּעֻשִׁית נְבִלָה עַל יְדֵי בְּלִיעַת חֶלֶב אוֹ שְׂאָר אֲסוּר שְׂלֵא הִיָּה בּוֹ שְׂשִׁים
לְבִטַּל, דְּהַשְׁתָּא הוּיָא דּוּמְיָא דְכַחַל שְׂאֲסוּרוֹ גַּם כֵּן מְשׁוּם בְּלִיעָה:

פרק ח - משנה ד

{יב} בְּהִנָּאָה. דְּתַלְתָּא קְרָאִי כְּתִיבֵי. אֶחָד לְבָשׂוּל וְאֶחָד לְאַכִּילָה וְאֶחָד
לְהִנָּאָה: {יג} רַבִּי עֲקִיבָא כּוּי. אִינוּ חוֹלֵק אֵלֶּא מִפְּרֵשׁ לְדַבְּרֵי תַנָּא קָמָא.
הֲרֵא"ש: {יד} כְּדִילִיף לִיה בְּגִמְרָא: {טו} אַרִישָׁא מְהַדָּר, בְּשָׂר בְּהֵמָה טְהוּרָה
וְכוּי. דְּכָל בְּהֵמָה בְּמִשְׁמַע: {טז} צְרִיכֵי תַרְי קְרָאִי, כְּדִי שְׂיִהִיו שְׁנֵי כְּתוּבִין
הַבָּאִים כְּאֶחָד דְּאִין מְלַמְּדִין. דְּאִי לִיכָא אֵלֶּא חַד קְרָא, לִילִיף מִנִּיהָ.
בְּגִמְרָא: כְּדֹאֲמֵתָא

פרק ח - משנה ה

[יז] אסורה. בגמרא מקשינן אהא דאמרין בפרק ב' דעבודה זרה משנה ה' דטעמא דאסורו גבינה של נכרים מפני שמעמידין אותה בעור קבה של נבלה. ומשמע הא קבה גופא שריא. ומשנינן, לא קשיא, הכא קדם חזרה, והתם לאחר חזרה דרבי יהושע דהתם במשנה: **[יח]** לא דק, דלהרמב"ם אין חלוק בין קרוש לצלול. וכתב הפסוף משנה, שצריך לומר דכשרה שינקה מן הטורפה קבתה אסורה, קדם חזרה נשנית. [אבל טורפה שינקה כו', מסקינן בגמרא דאחר חזרה נשנית, דאם לא כן קשיא רישא. וזה דחק. הרא"ש. ועוד קשה דלשמעין רבויא טפי אחר חזרה דאף כשרה שינקה כו' מתרת]: **[יט]** כתב הרא"ש דלא גרס בגמרא המסקנא שכתב הרמב"ם. ובדברי רש"י נחתא דנקט קרוש, דהוי רבויא דאפלו קרוש אסור. ולרש"י כשרה שינקה מן הטורפה קבתה אסורה, אף לאחר חזרה נשנית. וכתב הר"ן דהינו טעמא, דחלב הכנוס בבהמה לאו כבהמה שנמצא בה דינינן ליה, אלא הרי הוא כמנח בקערה ודינו כמקום שבא משם ודין חלב גמור יש לו לכל דבר. והא דאמר בעבודה זרה דפרשא בעלמא הוא, אינו רוצה לומר שיהא כפרש, אלא הכא קאמר, שפורש מגופה ואינו כגופה, ומשום הכי כשרה שינקה כו', וטורפה שינקה כו':

פרק ח - משנה ו

[כ] חמור כו'. משום סיפא שהדס נוהג כו' תנא לה הכא: **[כא]** וחיבין כו'. בענין אסור חל על אסור עין בפרק ג' דכרתות משנה ד': **[כב]** רש"י. ופליאה בעיני, דהך קרא בסדר אחרי בפרשת שחויטי חוץ לענין שלמים כתיב, והוה ליה לכתב קרא דבפרשת עולה בספר ויקרא וזרקו את הדם וגו' וערכו את הנתחים וגו'. וכן כתבו רש"י והר"ב במשנה ד' פרק ד' דזבחים: **[כג]** ולשון רש"י, דבר שאין אחר מתירו אלא הוא מתיר עצמו. והינו דחלב אף על פי שהוא מתיר הבשר לפהנים, כדכתיב בשמואל א' ב' קטר יקטירון פיוס החלב וקח לך, מכל מקום יש להם מתיר דהינו הדם. והתוספות כתבו דלא חשיבי מתיר כיון דאם נטמאו או אבדו שרי בשר באכילה:

פרק ט - משנה א

א וכלומר דתני נמי ביה שחיטה שאינה ראויה: **ב** דאשר יזרע לא אצטרף, וכמו שכתבתי בריש עקצין. ואף על גב דלא שיכא אלא בזרעים, מסקינן בגמרא דתלתא קראי פתיבי [ויפרש רש"י, זרע זרוע יזרע], חד לשומר דזרעים, וחד לשומר דאילנות כלומר פרות דאילנות, וחד לשומר בשר ביצים ודגים כו': **ג** פירש רש"י, ליחה היוצא מן הבשר שקורין גלייר"א: **ד** פירש רש"י, תבלין באנפי נפשיהו לא אכלי להו אינשי. ולעיל פרק ז' משנה ה' פירש דק דק: **ה** והעצמות. שיש בהן מוח והוא אכל והעצם שומר לו לפיכך מצטרף עמו. רש"י: **ו** והגידין. שם נופל על הגידים הדופקים, ועל שאין דופקים, ועל הקשרים, ועל הקרומים, ומתרים, והעצבים. הרמב"ם: **ז** ומשמע דאלו לקבל טמאה מתטמאים אף בפחות מכפיצה. ולא פירש בן בריש פרק ה' דתרומות: **ח** רש"י. ומסים ובטהורה לישאל לא אצטרף למתני, דכל שכן דהוי אוכלא מיד ששחטה: **ט** רש"י. ולישנא דסוגיא דריש פרק ב' נקטי, ושם פירש רש"י שלא יחתך כל המפרקת לשנים. ועין במסכת כלים פרק ד' משנה ב': **י** כלומר באלל דרישא קאמרינן דבכלהו אלל קאמר דמצטרפין, ובאפי נפשיהו לא מטמאו. ואתא רבי יהודה למימר באלל גיד מודינא כו', אבל בשר שפלטתו כו'. רש"י: **יא** ובגמרא, והוא שפנסו. ופירש רש"י דגלי דעתיה דלא בטלי מעקרא. אבל נתפנס מאליו, כגון שפנסוהו תינוקות אחר הפשט, לא, הואיל ובטל מתחלה ונעשה עור, תו לא הדר הוי בשר: **יב** רש"י. דאי אאכילה מאי בעי מכנס דהינו שפנסו, הא פיון דאכלו אין פנוס גדולה מזו. והא דלא נקט טמא, דלא תימא מדרבנן, להכי קאמר חייבים עליו.

פרק ט - משנה ב

יג עור האדם. כדמפרש טעמא בריש פרק ז' דנדדה, דומיא דעצם, מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף [אם נטל אינו חוזר], אף כל כו', ועור אין גזעו מחליף, דמקומו נעשה צלקת [כלומר רשם נראה בה חריץ או גמא ואין פלו חוזר]. תוספות: **יד** ובגמרא, רכובה הנמפרת עם הראש. ופירש רש"י כל עור שעל עצם השוק מרכובה התחתונה שחותכים בשעת הפשטת בהמה: **טו** פחלדה. קמא דבשרצים נקיט: **טז** רש"י. ולישנא דמתניתין שהלך, משמע דלא סגי בשטיחה בעלמא. והכי מוכח בהדיא בגמרא, דאמרינן כמה כדי עבודה ארבעה מילין. וכן פתב הרמב"ם: **יז** חוץ כו'. ואף על

גב דמת אסור בהנאה ובכל אדם אסור לעשות מעורו שטיחיו, מכל מקום לא הוי גזרי רבנן משום הך חששא שיהא טמא, אלא משום אביו ואמו דחמיר טובא. תוספות. אבל בפרק ז' דנדה כתבו דעור מתר בהנאה. ועין תוספות יום טוב: **יח** אבל לענין שבת אף תנא קמא מודה:

פרק ט - משנה ג

יט פלומר שאם נפשט יותר משני טפחים ונגעה טמאה כו'. ועין תוספות יום טוב: **כ** פלומר שהעור נשאר כפול כמות שהוא ולא שטוח. ולשון הרמב"ם, עד שיצא כל העור שלם בהקפו: **כא** רש"י. ואם כן לרבי יוחנן בן נורי הוא דמפרשי הכי. והינו דבפרוש דברי רבי יוחנן בן נורי מסיים רש"י, דהא פלו חבור דקתני לאו דוקא פלו אלא עד החזה. עד כאן. ויתכן בעיני שמפרשים כן כדי שלא יהא סתם ואחר כך מחלקת, דהשתא רבי יוחנן בן נורי וחכמים פליגי בפרוש דכלו חבור. ועין תוספות יום טוב:

פרק ט - משנה ד

כב והסיטון. והוא הדין בלא תחובים ונגע בהן דטמא. דאי לא תימא הכי אפלו במשא לא לטמא, דאת שבא לכלל מגע בא לכלל משא לרבי עקיבא, [פלומר דלרבי ישמעאל אבעיא לו בגמרא] וקסבר יש נוגע וחוזר ונוגע. אלא משום דפליג רבי עקיבא ארבי ישמעאל בעור שיש עליו שתי חצאי זיתים, קאמר דבקיסקם פהאי גונא מודה ליה. תוספות. ושיטת הרמב"ם בהפך. עין תוספות יום טוב:

פרק ט - משנה ה

כג לא משמנה עשר דבר. דההוא בסתם ידים כמו שכתב הר"ב בפרק קמא דשבת, וזו בידיים שהן טהורים בודאי סמוך לנטילתן ולא אסח דעתיה, וכמו שכתבתי בריש פרק ג' דידיים: **כד** קאי אפגול. שלא יפגלהו

בְּרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסוּף פְּסָחִים: **[כה]** שְׁנוֹתַי בְּהוֹן מִחַ חוּץ לְזַמְנוֹ
וְשִׁמְשׁוּהוּ עֲצָמוֹת הַלֵּלוּ. רַשִׁי: **[כו]** וּבְשֶׁרֶץ נִמִּי דָרִישׁ בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים פְּרִשְׁת
שְׁמִינֵי פָּרֶק י', בְּנִבְלָתָם, לֹא מִן הָעֲצָמוֹת וְלֹא מִן הַשְּׂנִיִּים כּו': **[כז]** הֲכִי יִלְיֹף
בְּגִמְרָא: לִיה

פרק ט - משנה ו

[כח] זֶה לְשׁוֹן הַרְמַבֵּיִם, עֲנִין מְרַקְמֵת, שֵׁישׁ בָּהּ כְּבָר שְׂרָטוּט תֹּאֵר בְּעֵלֵי
חַיִּים וְאַבְרִיו בְּתוֹךְ הַבִּיצָה. כְּדַכְתִּיב אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בְּסִתְרֵי רַקְמָתִי בְּתַחְתֵּיאוֹת
אַרְץ [תהלים קלט]. עַד קָאן. וּבְגִמְרָא מְרַבִּינָן לָהּ מֵהַטְּמָאִים:

פרק ט - משנה ז

[כט] הַמְדַלְדְּלִין. וְזֶה עַל מְנַת שִׁיְהִיו בְּעֲנִין שְׂאֵי אֶפְשָׁר שִׁידָבְקוּ וְלֹא שִׁירְפָּאוּ
בְּשׁוּם פְּנִים. הַרְמַבֵּיִם: **[ל]** וְכֵן לְשׁוֹן רַשִׁי. דְּצָרִיכִים מִחֻשְׁבָּה כְּדִתְנִן
בְּמִשְׁנָה ב' פָּרֶק ג' דְּעֶקְצִים. וְהָא דְּפָרְשׁוּ לְנִכְרִי, הוּא הַדִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּלִנְכְרִי
אֲסוּר אֲבָר מִן הַחַי כְּמוֹ לְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְּלִתְנָא קָמָא אִין צָרִיד אֶכְלֵ שְׂאֵתָה
יְכוּל כּו'. וְלֹא פָּרְשׁוּ לְנִכְרִים אֶלָּא דְּנִכְרִים אִיכָּא דְּאֶכְלֵ, אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל
רַשִׁיעֵי לֹא עֲסָקִינָן, דְּלֹא שְׂכִיחֵי: **[לא]** בְּגִמְרָא יִלְיֹף לָהּ מְקָרָא: **[לב]** הַכָּשֶׁר.
וְלִיכָּא לְמִימַר בְּהָאֵי אֲבָר שְׂסוּפּוֹ לְטַמְּא טַמְּאָה חֲמוּרָה [ויתנו במשנה ג' פרק ג'
דְּעֶקְצִים שְׁזָה אִין צָרִיד הַכָּשֶׁר], דְּאִינוּ מְטַמְּא טַמְּאָת אֲבָר מִן הַחַי עַד שְׂיָמוּת,
וְשִׁמְא לֹא יָבֵא לְיַדֵּי טַמְּאָה חֲמוּרָה דְּשִׁמְא יִשְׁחַטְנָה וְאִין שְׁחִיטָה עוֹשָׂה
נְפוּל. רַשִׁי: **[לג]** כְּלוּמַר יְדֵי אֲבָר מִן הַחַי דְּמְטַמְּא טַמְּאָת נְבִלָה טְהוֹר: **[לד]**
בְּגִמְרָא יִלְיֹף לָהּ מְקָרָא: **[לה]** בְּגִמְרָא יִלְיֹף לָהּ מְקָרָא: **[לו]** וְהוּא הַדִּין
לְבָשָׂר כָּל זְמַן כּו', וּכְדַמְסִים לְאַפּוּקֵי הָאֲבָר וְהַבָּשָׂר כּו':

פרק ט - משנה ח

[ז] וְכֵן כָּתַב הַרְמַב"ם. וְאֵל תִּתְמָה, דְּגִדּוּלָה מִזֵּו מְצִינּוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁאָמַר שֶׁלֹּא אָמְרוּ עַל אֲבֵר דְּמִטְמָא אֲלָא אֲבֵר מִן הַחַי, כְּדַתְנֵן בְּפֶרֶק ו' דְּעֵדִיּוֹת מְשֻׁנָּה ב'. וּמְכַל מְקוֹם רִשְׁיִי וְתוֹסְפוֹת לֹא פִּרְשׁוּ כֵן. אֲלָא דִּתְנָא קָמָא סְבִירָא לִיה אִו כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִו כְּרַבִּי נְחוּנְיָא דְהֵתֵם מְשֻׁנָּה ג', וְרַבִּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּהֵתֵם. וְהָכִי מְסַתְבֵּר, דְּלֹא לְהַפְלִיג בְּמַחְלֶקֶת. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק

פרק י - משנה א

[א] תְּלַמּוּד לֹוֹמַר כּוֹי. וְאִי לָאו קַל וְחֹמֶר לֹא הָוָה צָרִיד קְרָא, אָף עַל גַּב דְּסִתְמָא כְּתִיב דְּמִשְׁמַע בֵּין חֲלִין בֵּין מְקַדְּשִׁין דְּהָוָה אֲמִינָא דְּבַר הַלְּמַד מְעַנְיָנוּ, בְּמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, בְּחֲלִין, דְּכְתִיב לְעִיל מֵהָאִי קְרָא גִז צֹאנָד, וְרֵאשִׁית הַגִּז אִינוּ נוֹהֵג בְּמְקַדְּשִׁין. תוֹסְפוֹת:

פרק י - משנה ב

[ב] כָּל כּוֹי. לָאו בְּקַדְּשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת אִירִי, אֲלָא בְּהַקְדִּישׁוֹן לְמִזְבֵּחַ לְדַמִּיהוֹן כּוֹי. וְאָף עַל פִּי שְׁעוֹבֵר כְּשֶׁמְקַדֵּישׁ בְּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ, מְכַל מְקוֹם אֲשֶׁמְעִינָן דִּינוּ. תוֹסְפוֹת: **[ג]** רִשְׁיִי. וּבַגְּמָרָא דְּבַכּוֹרוֹת גְּרַסִּינָן נְמִי וּמִן הַמִּתְנִיּוֹת. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** וַיּוֹצֵאִין כּוֹי. לְאַחַר פְּדִיּוֹנָן. פִּינּוֹן דְּקַדְּשֵׁת דְּמִים לְמִזְבֵּחַ נִינְהוּ דְּמַחְלָפָא בְּקַדְּשֵׁת הַגּוֹף לְמִזְבֵּחַ, גְּזָרוּ בְּהוּ רַבְּנָן. אִי נְמִי דְּקַדְּשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת נְמִי אֲסִירִי בְּגִיזָה וְעַבּוּדָה. גְּמָרָא. וְעוֹד קָאָמַר הֵתֵם דְּמַדְרַבְּנָן הוּא בְּקַדְּשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת: **[ה]** לְהַגִּיז. דְּאֵלוּ תְּמִימִים וְנִפְדּוּ, כְּתִיב תִּזְבַּח וְלֹא גִיזָה. וְעֵין תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו]** פְּטוֹר. אֲפִלוּ קִדְּשׁוֹן. וְאֲפִלוּ הוּי מוֹמָן קַל כְּגוֹן דְּקִין שְׁבַעִין דְּלַגְבֵּי קַדְּשִׁים מְחִיב הַשׁוֹחֲטוֹן בְּחוּץ כְּדַלְקָמֵן. הָכָא פְּטוֹר מְשׁוּם דְּלֹא חָלָה עֲלֵיהוֹן מִתְחַלְּקָה קַדְּשָׁה. רִשְׁיִי: **[ז]** וְאֲשֶׁמְעִינָן נְמִי דְּלֹא בְּעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה. רִשְׁיִי: **[ח]** הַמִּתְנִיּוֹת. בְּגְמָרָא

דְּבָכוֹרוֹת יִלְיִף לָהּ: **[ט]** פֶּרֶשׁ רִשׁׁי, אֲסוּר בְּהִנָּאָה בְּלֹא פְדִיָּה, וּמְקָרֵב לֹא קָרְבִי, דְּמַכְח קְדֻשָּׁה דְּחוּיָה אֲתִי, דְּאִמָּס לֹא הִקְדָּשָׁה לְמִזְבֵּחַ. אִדָּ תִּמְהַנֵּי דְּמַנְיָה וּבִיָּה הָוָה לִיָּה לְפָרֶשׁ דְּאִי אֲתִילָד לְפָנֵי פְדִיוֹנוֹ מְקַדָּשׁ נְמִי קְדִישׁ, דְּהָכִי אֵיתָא בְּגִמְרָא שָׁם. וּמִפִּיק לִיָּה מְקָרָא: **[י]** עֵינֵי מַה שְׁפַתְבְּתִי רִישׁ פֶּרֶק ה':

פרק י - משנה ג

[יא] פּוֹטְרִים. עַל פְּרָחֵד פְּשֶׁלָן בְּעֵלֵי מוּמִין אִירִי. דְּאִין שׁוּחְטִין בְּכוֹר אֶלָּא אִם כּוֹנֵן בּוֹ מוּם, וּמִדְּנִתְעָרֵב וְאִין מְפִירִין בּוֹ אִם כּוֹנֵן גַּם הָאֲחֵרִים בְּעֵלֵי מוּמִין הֵן. תּוֹסְפוֹת: **[יב]** הַשׁוּחֵט כּוֹי. וְלִתְנֵי הִכְהֵן וְהִנְכָרִי פְּטוּרִין. אָמַר רַבָּא, זֹאת אוֹמְרֵת הַדִּין עִם הַטְּבַח. כְּלוּמַר דִּיכּוֹל הִכְהֵן לְתַבְעַ מִתְּנוּתֵיו מִהַטְּבַח. וְיִלְפִינָן לִיָּה בְּגִמְרָא מְקָרָא. וְעֵינֵי תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יג]** פְּטוּר כּוֹי. דְּכִתִּיב מֵאֵת הָעֵם, וְלֹא מֵאֵת הַכֹּהֲנִים. גְּמָרָא. וְכָל שְׂכָן דְּאִין נִכְרִי בְּכָלֵל הָעֵם זֹבְחֵי זֶבַח: **[יד]** הַלּוֹקֵחַ. שְׁהָרִי שֶׁל כֹּהֵן הֵן. וְדַכּוּתָּהּ בְּיִשְׂרָאֵל הָוָה מִיַּחֲדָה הַלּוֹקֵחַ, דְּכִינּוֹן שְׁהוּא שְׁחִטָּה עֲלֵיהּ רַמְיָא לְמִתְבִּינְהוּ. רִשׁׁי: **[טו]** דְּמִדְּרַבָּנָן גְּזָרוּ כְּשֶׁהוּא טְבַח לְתוֹן מִתְּנוּת כְּהֵנָּה אֶפְלוּ הַבְּהֵמָה שְׁלוּ, שְׁלֹא יִרְגִילוּ טְבַחֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁתּוֹף כְּהֵנִים אֲחֵרִים עִמָּהֶם לְפִטְרֵן מִן הַמִּתְּנוּת. וְעַד שְׁלֹשׁ שְׁבִתוֹת דְּאִיכָּא לְמִימַר לְדִידִיָּה שְׁחִט לֹא גְזָרוּ רַבָּנָן וְאוּקְמוּהוּ עַל דְּבַר תּוֹרָה, וּמִכָּאֵן וְאִילָדָּ גְזָרוּ. וְכִי קִבַּע אֲמִסְחָתָא מִיָּד מוֹכַח דְּלֹאוּ דִּידִיָּה שְׁחִיט וּלְכַד גְּזָרוּ לְאַלְתֵּר. תּוֹסְפוֹת: **[טז]** יִרְאָה דְרָצָה לֹמֵר הַכֹּל לְפִי תֵאָר הָעֵנָן, לְפַעֲמִים שְׁתִּים וְלְפַעֲמִים שְׁלֹשׁ, לְפִי רְאוּת הַדִּין דְּאִיכָּא פְּרִסוּמִי דְּלֹאוּ לְדִידִיָּה שְׁחִיט. וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתָבוּ בְּשֵׁם רִשׁׁי, דְּנִקְטַ שְׁתִּים לְרַבִּי דְּאִית לִיָּה בְּתַרִי זְמַנֵּי הָוִי חֲזָקָה, וְשְׁלֹשׁ לְרַבּוֹן שְׁמַעוֹן כּוֹנֵן גְּמִלְיָאֵל:

פרק י - משנה ד

[יז] פְּטוּר. וּרְמִינְהוּ דְּתַנּוּן סוּף פֶּרֶק ד' דְּפִאָּה שְׁסַפֵּק לְקַט לְקַט, הִכָּא פֶּרָה בְּחִזְקַת פְּטוּרָה קִימָא, קָמָה בְּחִזְקַת חִיּוּבָא קִימָא. וְהָרִי עֶסֶה נַעֲשִׂית עַד שְׁלֹא נִתְגַּיֵר כּוֹי סַפֵּק חֵיב, סַפֵּק אֲסוּרָא לְחִמְרָא וּסַפֵּק מְמוּנָא לְקָלָא. פֶּרֶשׁ רִשׁׁי, חִלָּה סַפֵּק אֲסוּרָא שְׁיֵשׁ בָּהּ עֵוֹן מִיָּתָהּ, הַלְכָּד לֹא סְמִכִּינָן אַחֲזָקָה, אֲבָל מִתְּנוּת אִין בְּהֵן קְדֻשָּׁה אֶלָּא דִּין מְמוּן, וְהַמוּצִיא מִחֲבֵרוֹ עֲלֵיו הִרְאָיָה: **[יח]** כּוֹנֵן לֹמֵר, שְׁהַעֲצֵם הָעֵלְיוֹן הַמְּחַבֵּר לְגוּף הוּא בְּכָלֵל הַזְּרוּעַ, וְהוּא אֶחָד מִשְׁנֵי עֲצָמוֹת, וְעַד דְּתַנּוּן הוּא עַד בְּכָלֵל. וְעֵינֵי תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יט]**

וְאִם כֵּן לְרַבִּי יְהוּדָה אֵין בְּמִתְנַת הַזְרוּעַ רַק עֵצִים הָאֲמָצְעֵי לְבָדוֹ, וּבִהָא פְּלִיג
אֲתֵנָא קִמָּא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [ב] אֵיזְהוּ כּוֹי. וּבְגִמְרָא. וְהִלְחִיִּים
לְמֵאֵי אֲתָא, לְהִבִּיא צְמַר שְׁבָרָאשׁ כְּבָשִׂים וְשַׁעַר שְׁבִזְקוֹן תִּלְשִׁים. וְהִקְבָּה
לְמֵאֵי אֲתָא, לְהִבִּיא חֶלֶב שְׁעַל גְּבִי הַקְבָּה וְשִׁבְתוֹכָה:

יא

פרק

פרק יא - משנה א

[א] שְׁכֵן רַבִּי אֶלְעָאֵי פּוֹטֵר נְמִי בְּהוּ מֵהֵאֵי טַעְמָא דְיִלְיָף לִיה נְתִינָה. וְעֵין
תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: [ב] מְשׁוּם דְאֲשַׁכְּחֵן אֲמוֹרָאֵי טוֹבָא דְנִהְגּוּ: [ג] בְּגִמְרָא
פְּרָכִינָן עָלָה מֵהֵא דְאֲמַרִּינָן דְקִדְשִׁים אֶפְלוּ שֶׁל בְּדָק הַבֵּית אֲסוּרִים בְּגִיזָה
כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב פֶּרֶק י' מִשְׁנָה ב'. וּמְסִיק, בְּמִקְדִּישׁ חוּץ מְגִיזָה, וּכְחֻשָׁה דְגִיזָה.
וּפְרוּשׁ כְּחֻשָׁה דְגִיזָה, שֶׁהִגִּיזָה הַנְטֵלֶת מִכְחֻשֶׁת הַבֶּשֶׂר, וְאֵי לָאוּ דְאֲמַר חוּץ
הִזָּה אֲסוּר לְגִיזָה [שְׁלֵא לְהַכְחִישָׁה]. וְהִגִּי חוּץ מְשׁוּם קִדְשִׁי בְּדָק הַבֵּית נִקְטִיָּה,
דְּאֵי קִדְשִׁי מְזַבְּחִים אֶפְלוּ כִּי אֲמַר חוּץ לֹא מֵהִנִּי, דְאֶפְלוּ לֹא קִדְשִׁי אֶלָּא אֲבָר
מִמֶּנָּה פְּשֻׁטָה בְּכֻלָּה: [ד] בְּרַחֲלוֹת. וְלֹא בְּעֵזִים. אֶף עַל גַּב דְּעֵזִים אֶקְרִי נְמִי
צֵאן דְכֻתִּיב [בְּרֵאשִׁית כז] לָךְ נָא אֶל הַצֵּאן וְקַח לִי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדֵי עֵזִים.
תּוֹסְפּוֹת: [ה] בְּגִמְרָא, וְנִילֵף גִּיזָה גִיזָה מִבְּכוֹר כּוֹי. וּמְסִיקִינָן, אֶלָּא כְּדִאֲמַר
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְלֹי, לְעַמֵּד לְשֵׁרֶת [דְּסִמוּךְ לְגִזָּה כְּתִיב], דְּבָר הָרְאוּי לְשֵׁרֶת, הִכִּי נְמִי
דְּבָר הָרְאוּי לְשֵׁרֶת. פֶּרֶשׁ רִשׁוֹנֵי לְתַכְלֵת דְּבַגְדֵי שֶׁרֶד, וְהֵתֵם צְמַר בְּעֵינָן, וְאֵין
צְמַר אֶלָּא שֶׁל רַחֲלִים. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק יא - משנה ב

[ו] דְּצֵאן שֵׁם הַמִּין הוּא: [ז] שֶׁהִמְנָה מֵאָה זוּז, עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה סְלָעִים. הָרִי
מְנָה וּפְרָס, שְׁלִשִׁים וְשִׁבְעָה וְחָצִי. וְחֲמִשָּׁה פְּעֻמִּים שְׁלִשִׁים וְשִׁבְעָה וְחָצִי
מֵאָה שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה וְחָצִי: [ח] וְכֹמֶה. מְפָרֵשׁ בְּגִמְרָא, דְּלָאוּ אֲרִישָׁא קֵאֵי
אֲדִקְתָּנִי בְּכָל שָׁהוּ, אֶלָּא מִלְּתָא בְּאַנְפִּי נִפְשָׁה הִיא בִּישְׁרָאֵל שֵׁישׁ לוֹ גִּיזִין

הַרְבֵּה, דְּחִלְקַ שְׁשִׁים שְׁבָהוּ יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַלֵּק לְכַהֲנִים הַרְבֵּה: {ט} וְאִם עַל
גַּב דְּהַקְוָה בְּשָׁנוּי לֹא קָנָה אֶלָּא לְעַנְנוּ שְׂאִין מִחֲזִיר גּוֹף הַגְּזֵלָה, אֲבָל מִכָּל
מְקוֹם צָרִיד לְהַחֲזִיר לוֹ דָּמִים, הֵכָא פְטוּר. מֵאֵי טַעְמָא, אִי בְעִית אִימָא
דְּכִתְיִב זֶה (דְּמִשְׁמַע בְּעוֹדוֹ קִימוֹת חַיִּב לְתַנּוּ אֲבָל אֵינּוּ קִימוֹת לֹא חַיִּב הַכְּתוּב בְּהוּ תַשְׁלוּמִין). וְאִי
בְעִית אִימָא מִשּׁוּם דְּהוּהָ לִיהָ מָמוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבְעִין. גְּמָרָא: {י} דְּמִסְתַּמָּא
לֹא זָבִין הַמִּתְנֹת, כְּדִתְנִן מִשְׁנָה ג' פָּרֶק דְּלַעֲלִיל, לְקַח מִמְּנוּ בְּמִשְׁקַל נוֹתְנִן
לְכַהֵן וּמִנְכָּה לוֹ מִן הַדָּמִים. גְּמָרָא: {יא} וְעֵצָה טוֹבָה קָא מִשְׁמַע לוֹ, דְּיִקְנָה
מִן הַלּוֹקַח כְּשַׁעוֹר הַשְּׁחוּפִין אוֹ הַזְּכָרִים וְיִתֵּן לְכַהֵן. גְּמָרָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת
יוֹם
טוֹב:

יב

פרק

פרק יב - משנה א

{א} לֹא בְּמִקְדָּשִׁים. דְּאָמַר קָרָא שְׁלַח וְגוֹ', יֵצֵא זֶה שְׂאִי אֶתְּהָ מִצְּנוּהָ לְשַׁלְּחוֹ
אֶלָּא לְהַבִּיאוֹ לְגִזְבָּר, דְּאָף עַל גַּב דְּמִרְדּוֹ לֹא פָקְעוּ קְדָשְׁתֵּיהוּ דְּכָל הַיְכָא
דְּאִיתֵיהָ בִּי גִזְא דְּרַחֲמָנָא אִיתָא דְּכִתְיִב לְהִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ [תְּהִלִּים כד].
גְּמָרָא:

פרק יב - משנה ב

{ב} עוֹף טְהוֹר הוּא. וְלֹא זֶה שְׁקוֹרִין קוֹק"א. רַשִׁ"י: {ג} רַבִּי אֶלְיעֶזֶר כּוֹי.
יְלִיף לִיהָ בְּגְמָרָא מִקָּרָא:

פרק יב - משנה ג

ד מפריחין. יתכן שדרדך העופות שפורחות הרבה ביחד ונמצא כל אחד מפריח לחברו עמו, לכן בא הלשון בהפעיל שהוא יוצא: **ה** מה כו'. דהנה ליה למימר והאם רובצת עליהם. גמרא. ועין תוספות יום טוב: **ו** זה לשון הרמב"ם, שלח מקור, והמקור נופל על המעט וההרבה:

פרק יב - משנה ד

ז ומשפחת לה שאין לפרש מעקרא משמע, בגזל, שאי אפשר לומר והשיב קדם שגזל, דאם לא גזל מה ישיב. גמרא:

פרק יב - משנה ה

ח אפלו כו'. דכתיב תשלח, מכל מקום. ואי לא קרא סלקא דעתך אמינא הואיל וגדול השלום שבין איש לאשתו כדאשכחן בסוטה שנמחה השם על המים, ומצרע אסור בתשמיש, ליתני עשה דידיה וידחה עשה דשלוה, קא משמע לן. גמרא: